

År 1799 brann stora delar av Enköping ner. När staden byggdes upp igen så var det efter en rutnätsplan. En gata bryter dock helt mot rutsystemet och det är Rådhusgatan. Huset med klocktornet var tidigare Rådhus och det stod färdigt tretton år innan stadsbranden. Idag finns det turistbyrå och museum i byggnaden.

Weekend i Enköping

– Sveriges närmaste stad

ENKÖPING (LT)

'En' i ortnamnet Enköping kommer troligen från ordet 'ene' med betydelsen vägmöte. Staden har växt upp vid en urgammal vägnut. Numera bor det drygt 25 000 invånare i tätorten som kom att bildas vid vägnuten. Parkernas stad, eller Sveriges närmaste stad som ju är dess slogan, lämpar sig väl att utforska under en helg. Det har två östgötar nyligen gjort.

Vill man få lite miljöombyte och avbrott i vardagen så är en hotellhelg ett väldigt trevligt alternativ. Det har artikelförfattaren med fru Ann-Sofie upptäckt.

Det finns något att se överallt i vårt land, och att ta del av olika städers utbud av sevärdheter och historia genom att bo ett par nätter på hotell i städerna är enormt trevligt och avkopplande.

Allt som är värt att göra och se finns inte i Stockholm eller Göteborg! Det vet vi efter 36 "hotellsemestrar" i olika orter under tolv års tid. I slutet av mars fick Alingsås besök av två östgötar och när vi nu fram på höstkanalen ville boka en helg i en annan stad så föll valet på Enköping.

Om Enköping visste vi egentligen ingenting, men det var ju en desto större anledning att åka dit. Staden belägen norr om Mälaren, ungefär tre mil öster om Västerås, har ju som slogan "Sveriges närmaste stad", och det kändes väldigt passande, det märkte vi ganska snart.

Vi valde att boka två nätter på Hotell Astoria. Från hotellet hade vi bara 150 meter till Enköpings museum – där även turistbyrån var inrymd – och åt andra hållet hade vi knappt 200 meter till den pampiga Vårfrukyrkan. "Närma" som sagt!

Vi var framme i Enköping ungefär vid skymningen och efter incheckning tog vi en kort promenad för att andas in den uppländska ljuvliga höstluften och för att bekanta oss med hotellets omgivning.

På lördagen vaknade vi upp till en solig och härlig dag. Hotellfrukosten fanns det inget att anmärka på. Det är märkligt att man känner en helt annan hunger när det stundar frukost på hotell jämfört när man är hemma. Vi siktade först in oss på att besöka Enköpings museum, men det öppnade inte förrän klockan elva så vi kunde ta det riktigt lugnt, och till och med lösa Melodikrysset innan vi gav oss ut.

Under våra resor har vi imponerats av många trevliga och sevärd

På Enköpings museum kan man se hur ett rum i ett bostadshus i staden kunde se ut kring sekelskiftet 1900.

museer, och i de flesta städer som vi har besökt har det funnits något museum som har haft öppet. Enköpings museum är beläget i det gamla rådhuset som byggdes redan 1783.

Här fanns till exempel fasta utställningar som skildrade Enköpings utveckling från stenåldern fram till våra dagar. Museet visade det dagliga livet i Enköping under 1700-talet, industrialismen, ett bostadsrum från tiden kring förra sekelskiftet, staden från samma tid, soldat-

livet, och ett statarum. Allt skildrades med uppbyggda miljöer samt med digitala bildskärmar som visade information och filmer.

Kanske är Johan Petter Johansson Enköpings största kändis, i alla fall sett genom historien. Han har påverkat människors liv runt hela världen. Så är det ju om man har uppfunnit verktyg som blivit en del av många människors vardag.

Johan Petter är mest känd för att

han uppfann rörtången och som han fick patent på 1888, samt skiftnyckeln, patenterad 1892, även om han uppfann många fler saker.

Samma år som han fick patent på den modifierade skiftnyckeln så slöts avtal med B A Hjorth & Co och genom dem såldes J.P. Johanssons verktyg till hela världen. B A Hjorth & Co var företaget som 1954 bytte namn till Bahco.

Statyn av uppfinnaren står vid en av Enköpings många parker, nämligen vid Gustaf Adolfs plan. För övrigt samma plats som där Johan Petter år 1886 byggde sig en egen smedja. Där står han med en rörtång vilande mot marken samt en skiftnyckel i fickan.

Efter att ha fotograferat den trevliga statyn tog vi sikte på den stora kyrkan uppe på höjden. Men på väg till den gick vi förbi ännu en staty, nämligen föreställande författaren Jan Fridegård. Han levde mellan 1897 och 1968 och Fridegård räknas i den svenska litteraturen till proletärförfattarna, närmare bestämt till statarskolan.

Fridegård föddes som statarson på Hjulsta gård söder om Enköping. Familjen flyttade många gånger men sällan långt. Fadern var ladugårdsskarl och enligt Jan Fridegård's egna ord så var Enköping hans stad.

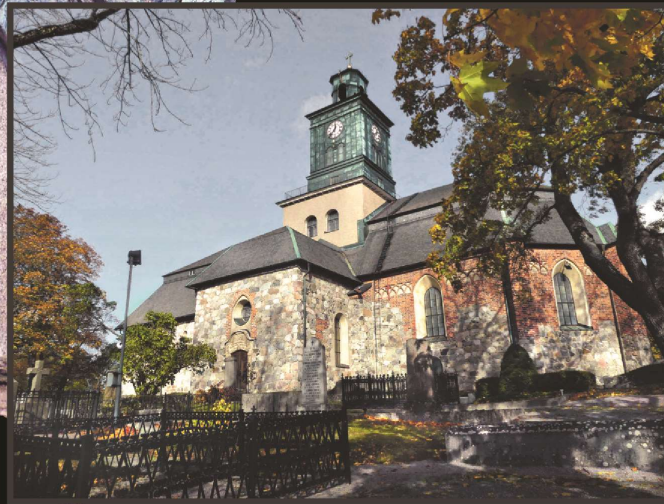

Till vänster: Det är klart att Johan Petter Johansson ska stå staty i Enköping och det gör han sedan 2014. Han är ju mannen som vi kan tacka för rörtången och för skiftnyckeln.

Till höger: Författaren Jan Fridegård såg Enköping som sin hemstad, och han hedras också med en staty i staden.

Byn Härkeberga ligger 15 kilometer nordost om Enköping och där ruvar en fin kyrka. De äldsta delarna är från 1280-1310, och mot slutet av 1400-talet slogs valv som förseddes med praktfulla målningar av Albertus Pictor, även kallad Albert målare.

Vad har Skänninge och Enköping gemensamt? Jo, båda orterna har en Vårfrukyrka. Kyrkan i Enköping är från 1100-talet, men mest förändrades den under 1400-talet.

Drömparken anses vara parkernas park och ett landmärke för Enköping. Parken ritades 1995 av den numera internationellt mycket välkända trädgårdsdesignern Piet Oudolf. Ann-Sofie tar en närgången titt.

Vårfrukyrkan hittar vi inte bara i Skänninge, utan också i Enköping liksom i Stockholm, Göteborg och Uppsala. Vårfrukyrkor är helgade åt jungfru Maria, Vår Fru. Vårfrukyrkan i Enköping byggdes under 1100-talet och är en av Sveriges äldsta. Den är stor och pampig och dess höga läge gör att den syns från ganska långt håll i staden. Kyrkan uppfördes för prosten i folklandet Fjärdhundraland och den uppfördes som en stor romansk gråstenskyrka, lik-

nande Gamla Uppsala kyrka samt S:t Pers kyrka i Sigtuna.

Efter att ha sett Vårfrukyrkan satte vi oss i bilen för att ta oss till en annan kyrka, nämligen Härkeberga som ligger 15 kilometer nordost om Enköping. Vi hade fått ett tips om att ta en titt på Härkeberga kyrka för där finns praktfulla målningar av Albertus Pictor – även kallad Albert målare – och som förmodligen är ut-

rit övermålade och är därför ovanligt välbevarade. Häftigt att se!

På väg tillbaka till Enköping passerade vi Sparrsätra. Inte för att vi räknade med att se några spår av Slaget vid Sparrsätra år 1247, men nu har vi varit vid platsen där slaget ägde rum. Fast helt säkra kan vi ju inte vara, för kanske ägde slaget rum vid Sparresäter i Lerdala socken, Västergötland. Historikerna är inte helt överens.

Enköping brukar kallas parkernas stad, och sommardag genomförs guddningar i stadens parker. På kommunens hemsida finns det tjugo olika parker beskrivna. Vi valde att besöka Drömparken. Den är skapad av holländaren Piet Oudolf, och parken har fått sitt namn av att den innehåller Oudolfs favoritplanter, hans drömplanter.

Drömparken invigdes 1996. Man kan anta att stadens parker är sanslöst vackra till exempel på försom-

mare. Då blommar purpurlöken i stora fält i Drömparken, likaså penner av olika slag, vilka är denna parks kännetecken.

I oktober är ju Enköpings parker knappast så prunkande som tidigare under året, men det fanns ändå en del sent blommande blommor och de cylindrerformade bokhäckarna är ju fina.

Det blev asiatisk buffé på en restaurang vid Stora torget, och därefter var det ganska skönt att dra sig tillbaka till hotellet. På söndagen vaknade vi upp till en strålende höstdag. Solen flodade då vi påbörjade hemfärden.

Men vi hade några delmål kvar att besöka på vägen hem, till exempel ett par runstenar och ett gammalt vadställe strax väster om Enköping. Det sistnämnda var en plats där den urgamla Eriksgatan passerade en liten bäck en gång i tiden.

För oss är resan en del av målet, och att rulla fram på mindre vägar utan stress, samtidigt som höstens färger sprakade i den soldränkta naturen var ju ljuvligt. Tänk så trevlig en oktoberhelg kan vara! Ett par nätter i Enköping visade sig vara ett utmärkt val.

Text och bild:
KLAS JOHANSSON